

STATE AID ACTION PLAN

Magyar álláspont

Bevezetés

Az Állami Támogatási Akciótervvvel kapcsolatban kialakított magyar álláspont üdvözli azokat az erőfeszítéseket, melyeket az Európai Bizottság annak érdekében tesz, hogy az állami támogatás szabályai hatékonyabban segítsék a Közösség fenntartható növekedését, versenyképességét, a társadalmi és regionális kohéziót és a környezetvédelmet.

A reformtörekvésekkel alapvetően egyetértünk, azokat támogatjuk, és véleményünk szerint az ütemtervben meghatározott határidők betarthatók. Az akciótervvvel kapcsolatban az alábbi kiegészítéseket és javaslatokat tesszük:

I KORSZERUSÍTETT ÁLLAMI TÁMOGATÁSI POLITIKA A NÖVEKEDÉST ÉS A MUNKAHELYEKET SZOLGÁLÓ LISSZABONI STRATÉGIA KERETÉBEN

I.1 Érvek az állami támogatási politika mellett: miért van szüksége az EU-nak állami támogatási politikára?

Az állami támogatási rendszer számára kijelölt elsődleges cél, hogy valamennyi vállalkozás egyenlő feltételekkel tudjon versenyezni az egységes európai piacon. Ezzel összefüggésben fontosnak tartjuk kiemelni, hogy az egyenlő feltételek nem kizárólag csak egyenlő versenyfeltételeket kell, hogy jelentsenek, hanem magukban kell foglalniuk a regionális háttér azonos feltételeit is. Ez a kohéziós politikának is fontos célkitűzése, mely a kedvezőtlenebb történelmi múltból fakadó, hátrányosabb gazdasági környezet (vállalkozási hajlandóság, üzleti kultúra, fejletlenebb tőke és munkaerő piac) javítását támogatások révén próbálja segíteni.

Az állami támogatásokkal szemben gyakran felhozott érv, hogy jelentős költségekkel jár és – mivel az államháztartás forrásain több szakterület közösen osztozik – korlátozza a rendelkezésre álló források átcsoportosítását. Fontos azonban ismételt kiemelni, hogy az állami támogatás indokolható esetekben – megfelelő elemzés esetén – költségeit meghaladó haszonnal jár. Nem elvonás más területektől, hanem azokkal egyenértékű, és nem felcserélhető eszköz, különösen annak tudatában, hogy a piac nem minden feladatot tud és akar ellátni. Ezen felül léteznek olyan problémák, melyeket egyéb, pl. szabályozási módszerekkel nem lehet kiküszöbölni.

Az állami támogatás nyújtásának egyik általános feltétele, hogy ne torzítsa a Közösségen belüli versenyt és kereskedelmet a közös érdekekkel ellentétes mértékben. Javasoljuk ezen feltétel pontosítását, mert a Közösségen belül kevés olyan terület maradt, amelyet nem érint a verseny, ráadásul a jelenlegi szabályozás nem kezeli kellőképpen azt a kialakult helyzetet, amelyben már nem elsősorban a kis- és középvállalkozások támogatása okoz problémát, hanem a nagyvállalatok vonzása érdekében zajló támogatási verseny.

I.2 Az EK állami támogatási politikájának új kihívásai

Tekintettel arra a feltételre, mely szerint az állami támogatások egységes piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálata alapján véve a támogatások versenyre gyakorolt negatív hatásainak azok közérdeku pozitív hatásaival való összevetését jelenti, és figyelembe véve, hogy az állami támogatás a gazdaságpolitika eszközrendszerének szerves része, érdemes lenne megvizsgálni a támogatási korlátok (intenzitás, összeghatár) rugalmasabbá tételének lehetőségét. Ez a rugalmasság magában foglalhatná a támogatás intenzitásán és a támogatási összeghatáron túlmenően valamennyi olyan feltételt, melyek az egyes tagállamok/térségek fejlettségének függvényében alakulhatnak. (Meggondolandó a de minimis határ összekötése a GDP növekedéssel.) Így a lassuló növekedésű időszakokban a támogatás lehetősége könnyebb lenne és a kialakuló problémákra a jelenlegi gyakorlatnál sokkal gyorsabban lehetne reagálni. A gazdaságpolitika integráns részének tekintett támogatás-politika szabályainak ilyen módon történő rugalmasabb kezelése hatékonyabbá tehetné az Uniót a belső versenypolitika tisztaságának megőrzésén felül, a támogatáspolitikát hasonlóan vagy hatékonyabban alkalmazó Uniók kívüli versenytársakkal szemben is (pl. USA, Kína, India).

Fontos törekvés az állami támogatások szintjének fokozatos csökkentése, valamint a támogatások egyes horizontális célkitűzések javára történő átcsoportosítása.

Az új tagállamok esetében valószínű, hogy ez a csökkentés lassabb vagy mérsékeltebb ütemben valósul meg, mivel ezen országok uniós tagsága és a Strukturális Alapokból való részesedése igen rövid múltra tekint vissza, mely a területi különbségek kiegyensúlyozásának lehetőségeit is korlátozza. A javasolt átcsoportosítás célterületein (K+F, innováció, humántőke) a támogatás eredménye csak hosszútávon érezhető, azonban a kevésbé fejlett tagállamok nem mondhatnak le a rövid- és középtávon hatékony támogatásokról. Végül, a támogatáspolitikát annak figyelembe vételével kell kialakítani uniós szinten, hogy a vállalkozások esetleg ki is költözhetnek az Uniók kívülre, vagyis adott esetben a versenypolitika a növekedéspolitika ellen hat, miközben utóbbi központi szerepet tölt be a Lisszaboni stratégiában is.

I.3 Hogyan nézzünk szembe az új kihívásokkal?

A támogatási rendszer új kihívásainak a Bizottság egy átfogó reformcsomag révén igyekszik megfelelni.

Álláspontunk szerint a Bizottság és a tagállamok közötti szorosabb együttműködés, valamint tagállamok felelősségvállalásának növeléséről csak akkor lehet érdemben nyilatkozni, ha megvalósulnak a reformcsomag célkitűzései: kevesebb és célzottabb állami támogatás; finomított gazdasági szempontú megközelítés; hatékonyabb eljárások, jobb végrehajtás, nagyobb kiszámíthatóság és fokozott átláthatóság. Amíg ez nem történik meg, fennáll annak a veszélye, hogy csak az érintett felek munkájára kell támaszkodni.

A reformot szükségesnek tartjuk és támogatjuk, hogy a csoportmentességi rendeletekhez hasonlóan új területek is decentralizáltabbá váljanak.

II ÖSSZPONTOSÍTÁS A KULCSKÉRDÉSEKRE

II.1 Az innováció és K+F elotérbe helyezése a tudás-alapú társadalom megerosítése érdekében

A Bizottság 2005-ben közleményt fogad el az innovációhoz kapcsolódó állami támogatásokról, amely a meglévő szabályok módosításának szükségességét és lehetőségét elemzi majd annak érdekében, hogy megfelelő feltételeket teremtsen az EU-ban az innováció ösztönzéséhez. A közlemény a „Versenyképesség és innováció” keretprogramot egészíti majd ki.

Üdvözljük a K+F keretprogram azon elveit, melyek a cross-border és PPP együttműködések feltételeit javítanák. Ugyanakkor kérjük annak további pontosítását, hogy mi lesz az innovációról szóló közlemény és a Kutatás-fejlesztéshez nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi keretszabály közötti viszony.

Az innováció olyan folyamathoz kapcsolódik, amely bizonyos fokú kockázat mellett – a közös piacon jelenleg megtalálhatókhöz képest – új vagy tökéletesített termékek, szolgáltatások és üzleti folyamatok létrehozása érdekében ötvözi a tudást és technológiát a piaci lehetőségek kiaknázásával. Véleményünk szerint további részletezést kíván, hogy milyen feltételek mellett támogatható a gazdasági folyamatok javítása, mely a számvitel nyelvére nem lefordítható, melynek elszámolható költségei nem kimutathatók. Az üzleti folyamat életképességét a piacnak is vissza kell igazolnia.

A kutatás és fejlesztés közösségi keretszabályának módosításával összefüggésben javasoljuk, hogy a Bizottság a PPP konstrukciókra vonatkozó ajánlásokat tegyen közzé.

A 26.-27. pontban leírtakat támogatjuk. Nem szabad elvetni annak lehetőségét, hogy a K+F és innovációs tevékenység fokozásának nem az állami támogatás felol tolvá, hanem a piaci igény felol húzva kellene kialakulnia, amelyet nem kell az állami támogatás eszközével helyettesíteni. Ide tartozhat – bár nem állami támogatási feladatkör – a szabadalmi és szerzői jogszabályok korszerűsítése, a feltaláló jogainak kiterjedtebb védelme.

Szeretnénk továbbá felhívni a figyelmet arra, hogy a K+F-re vonatkozó iránymutatás alkalmazása nehézkes, az új programok engedélyeztetése lassú, mely bizonytalanságot eredményez. Emiatt a támogatásnyújtók K+F célokra gyakran de minimis támogatást nyújtanak, vagy egyáltalán el sem indítják a programot, habár azt a Bizottság K+F keretben valószínűleg engedélyezné, melynek következtében hamar kimerül a kedvezményezettenkénti de minimis keret.

II.2 Jobb üzleti környezet teremtése és a vállalkozói tevékenység ösztönzése

A kockázati tokebefektetésekről szóló közlemény felülvizsgálatával összefüggésben felhívjuk a figyelmet a kis- és középvállalkozások kockázati tokével való ellátásának egyéb lehetőségeire. Ezek például a jobb információáramlás, hatékonyabb kockázati tokepiac.

II.4 Magas színvonalú általános gazdasági érdeku szolgáltatások

A közszolgáltatások támogatására vonatkozó keretszabály/határozat kiadására a Bizottság ígéretet tett. Szeretnénk reményeinket ezúton kifejezni, hogy erre mihamarabb sor kerül.

II.5 A prioritások jobb kijelölése a csoportmentességre vonatkozó rendeletek egyszerűsítése és konszolidációja révén

A csoportmentességi rendeletek integrált rendeletbe történő összefoglalását nem feltétlenül támogatjuk, mivel az a jogalkalmazóknak egy méret felett áttekinthetatlenné válhat, valamint az esetleges módosítási igények felmerülése esetén a procedura aránytalanul elnyúlhat.

Támogatjuk azonban a csoportmentességek körének kiterjesztését pl. a környezetvédelem területére.

Támogatjuk a de minimis támogatások felső küszöbének megemelését. Javasoljuk megemelt felső küszöb értékének megállapításakor annak figyelembevételét is, hogy a de minimis támogatások reálértéke hogyan változott az elmúlt évek során.

II.6 Célzott regionális támogatási politika

Javasoljuk annak mérlegelését, hogy a nagyvállalatok támogathatóságára vonatkozó szabályozás szigorán enyhíteni lehetne bizonyos feltételek teljesülése esetén. Különösen ha bizonyos mennyiségű, az adott (fejletlenebb) régióban tevékenykedő beszállítóval működne együtt és így beszállítóik által ténylegesen, szervesen beépülve a terület gazdaságába, hozzájárulnak a regionális fejlődéshez.

II.8 Korszerű közlekedési, energiaipari, valamint információs és kommunikációs technológiai infrastruktúra kiépítése

Támogatjuk egy, az információs és kommunikációs technológiák (IKT) területét szabályozó iránymutatás kidolgozását.

III AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSI GYAKORLAT ÉS ELJÁRÁSOK KORSZERUSÍTÉSE

III.1 Jobb kormányzás - megosztott felelősség a tagállamokkal

Támogatjuk annak megvizsgálását, hogy a tagállami Támogatásokat Vizsgáló Irodák feladatkörét lehet-e bővíteni és ha igen, akkor milyen irányba. Ugyanakkor nem javasoljuk a Bizottság hatáskörének további bővítését.

III.2 Kevesebb bürokrácia és célzottabb végrehajtás, illetve nyomon követés

Támogatjuk a Bizottság határozatainak megfelelő végrehajtása és az állami támogatási szabályok megfelelő alkalmazása érdekében végrehajtandó eljárási reformot. Ezen belül kiemelten támogatjuk a tagállamokkal együtt kialakítandó best practises-t.

Egyetértünk azzal a javaslattal, hogy a tagállamok teljesítményértékelést alkalmazzanak annak megállapítása érdekében, hogy az állami támogatás megvalósítja-e a kitűzött célt, ill. hogy adott esetben az állami beavatkozás a legjobb megoldás-e. Nem támogatjuk ugyanakkor, hogy ebbe a nemzeti számvevőszékeket is bevonják.

Szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy a tagállami bíróságok bevonásának ötlete nem számol azzal, hogy a Bizottság az állami támogatások területén lényegesen nagyobb gyakorlattal, szakértelemmel bír, az eljárás előre láthatólag rövidebb ezen az úton, valamint

nincsenek eljárási díjak. Tehát az érintettek elsősorban valószínűleg nem a nemzeti bíróságokat fogják megkeresni.

Szorgalmazzuk, hogy a Bíróság egyedi esetekben hozott eljárást megindító határozatainak indoklása ne csak az érintett ország nyelvén, hanem legalább még egy munkanyelven jelenjen meg. További javaslatunk, hogy az egyes területeket szabályozó rendelkezésekben, vagy egy tájékoztató dokumentumban szerepelhetnének az eddig feltárt és „jóváhagyott” piaci hiányosságok és az ezek esetében elfogadhatónak tekintett támogatási intézkedések.

Ez orientálná a támogatást nyújtókat és lehetővé tenné annak előzetes felmérését, hogy a Bizottság gyakorlata milyen támogatásokat tekint indokoltnak. Ebben a tagállamok támogatásokat vizsgáló irodái koordinatív szerepet vállalhatnának a támogatást nyújtók és a Bizottság között. A magyar TVI fennállása óta folytat ilyen tevékenységeket: honlap üzemeltetés, tájékoztatás, információs füzetek megjelentetése stb. révén és eddigi tapasztalataink szerint egy ilyen együttműködésnek jelentős gyakorlati haszna van.

III.3 Az eljárásjogi szabályok hozzáigazítása a kibovült Európai Unióhoz

Kiemelten támogatjuk a Bizottság azon kezdeményezését, mely a Bizottságot további intézkedésfajták csoportmentesítésére felhatalmazó 994/98 tanácsi rendelet alkalmazási körének kibovítésére irányul.

III.4 A fennmaradó dokumentumok átfogó felülvizsgálata

Üdvözöljük, hogy a Bizottság tervbe vette a referencia-kamatláb és visszatérítési ráta kiszámítási módszerének felülvizsgálatát, és reményeinket fejezzük ki, hogy ez a módszertan mihamarabb rendelkezésre fog állni.